

Analiza

03 / 2025

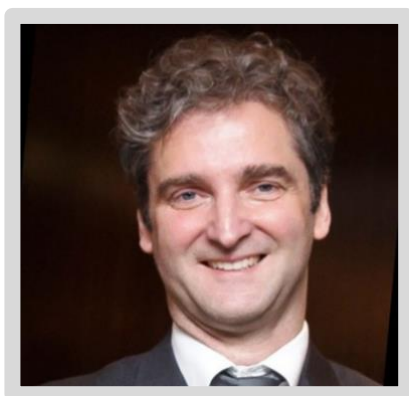
www.csm.org.pl

Chińska „podwójna sesja” 2025: retoryka sukcesu a ryzyka systemowe

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

CENTRE
FOR INTERNATIONAL
RELATIONS

Dr Maciej Gaca

Sinolog, językoznawca, dyplomata. W latach 2015-2019 był dyrektorem generalnym Biura Polskiego w Tajpej. Wykładowca Instytutu Nauk o Kulturze Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Analiza tegorocznych marcowych obrad Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych i Rady Państwowej ChRL układa się w spójną narrację o „kontrolowanej modernizacji”, która ma podkreślać chińskie ambicje gospodarcze i geopolityczne, a jednocześnie tuszować narastające sprzeczności systemowe. Wyraźnie rysują się trzy główne linie napięć: gospodarka, bezpieczeństwo oraz kwestia tajwańska – wszystkie dodatkowo wzbogacone o istotny wątek prawnej wojny.

Gospodarka: wzrost na kredyt i strukturalne pułapki

Rządowy cel wzrostu PKB na poziomie 5%, powtórzony przez Li Qianga, jest kontynuacją strategii z 2024 roku, która opiera się głównie na eksporcie (nadwyżka handlowa sięgnęła 1 bln USD). Jednak tegoroczny deficyt budżetowy (4% PKB – historyczny rekord) finansowany emisją obligacji lokalnych (4,5 bln juanów chińskich: RMB) oraz centralnych (2 bln RMB) to krótkoterminowe rozwiązanie prowadzące do pogłębienia długu publicznego, który już w tym roku przekroczy 110% PKB.

Program modernizacji technologicznej o wartości 500 mld RMB oraz 30% wsparcie stymulacyjne dla sektorów high-tech (AI, półprzewodniki, zielona energia) według analityków MERICS, przypomina japoński model przemysłowy lat 80., jednak z kluczową różnicą – brakiem konkurencji i otwarcia rynku. Przeszarżała struktura, w której 60% kredytów trafia nadal do państwowych gigantów, utrudnia przejście na gospodarkę konsumpcyjną (udział wydatków gospodarstw domowych w PKB spadł już do zaledwie 38%, według analiz The Economist i Banku Światowego).

W tym kontekście warto przyjrzeć się spotkaniu Xi Jinpinga z liderami chińskich gigantów technologicznych, w tym Jackiem Ma w lutym 2025 roku, które miało sygnalizować otwarcie na sektor prywatny. Pomimo deklaracji wsparcia prywatnego sektora, 60% kredytów nadal trafia do państwowych przedsiębiorstw, przyczyniając się do utrzymania strukturalnej nierównowagi gospodarczej. Efektem tego modelu jest spadek udziału wydatków konsumpcyjnych w PKB do rekordowo niskiego poziomu

38%. Jednocześnie spotkanie Xi Jinpinga z Jackiem Ma, choć wzbudziło krótkotrwały entuzjazm inwestorów (Alibaba zwiększyła kapitalizację o 90 mld USD w ciągu kilku dni), zostało szybko zweryfikowane przez rynek jako sygnał natury politycznej, bardziej niż zapowiedź faktycznej liberalizacji gospodarczej. Jest to zatem polityka gestów, a nie początek realnych reform strukturalnych.

Bezpieczeństwo: etatyzm i cyfrowy autorytaryzm jako fundament stabilności

Raport Li Qianga wyraźnie wskazuje na państwo jako kluczowy filar stabilności wewnętrznej Chin, stawiając etatyzm oraz cyfrowy autorytaryzm w centrum strategii bezpieczeństwa. Marcowe obrady Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych i Rady Państwowej ChRL przyniosły konkretne decyzje, które mają zabezpieczyć chińską gospodarkę przed natychmiastowymi wstrząsami, ale jednocześnie mogą prowadzić do pogłębienia długoterminowych problemów strukturalnych.

Jednym z kluczowych działań jest restrukturyzacja długu lokalnego – aż 2,8 bln RMB złych kredytów zostało przeniesionych na fundusze centralne. Operacja ta, choć pozornie stabilizująca budżety lokalne, jedynie przesuwa ryzyko finansowe na szczebel centralny, zwiększając presję na i tak już napięty deficyt budżetowy (4% PKB). Równocześnie państwowe spółki przejmują aż milion niesprzedanych mieszkań, próbując w ten sposób sztucznie utrzymać stabilność rynku nieruchomości. Jednak, jak wskazują analitycy, ta polityka jedynie przedłuża bańkę spekulacyjną i odsuwa w czasie konieczne reformy.

Znaczne inwestycje w systemy monitoringu wykorzystujące sztuczną inteligencję (87 mld RMB) podkreślają dążenie do zaawansowanej kontroli społecznej. Te środki mają na celu nie tylko skuteczniejsze tłumienie niezadowolenia społecznego, ale także wzmocnienie mechanizmów wczesnego wykrywania zagrożeń społeczno-gospodarczych. Think-tank IRIS zwraca uwagę, że „Pekin świadomie przedkłada stabilność ponad efektywność gospodarczą”, co widać wyraźnie w spadku liczby upadłości firm o 22% w 2024 roku, wynikającym głównie z państwowej interwencji, a nie z realnej poprawy kondycji przedsiębiorstw.

Jednocześnie rząd ogłosił wzrost wydatków wojskowych o 7,2% do poziomu 1,78 bln RMB. Oficjalnie celem jest dalsza modernizacja armii, jednak znacząca część tych środków służy przede wszystkim podtrzymaniu zatrudnienia w państwowym kompleksie zbrojeniowym, zatrudniającym aż 12 mln osób. Takie działania maskują nierentowność strategicznych gałęzi gospodarki, przenosząc środki na utrzymanie miejsc pracy zamiast inwestowania w innowacje czy rozwój nowych technologii militarnych.

Niezależnie od tych zabiegów, Chiny nadal stoją przed fundamentalnym wyzwaniem demograficznym. Liczba urodzeń spadła do rekordowo niskiego poziomu 8 mln w 2024 roku, co oznacza poważne zagrożenie dla stabilności strukturalnej w perspektywie kilku dekad. Starzenie się społeczeństwa, połączone z rosnącym zadłużeniem publicznym i spadającą innowacyjnością, stawia pod znakiem zapytania skuteczność dotychczasowej strategii etatyzmu i cyfrowego autorytaryzmu. Długoterminowo może to okazać się

źródłem poważnego ryzyka systemowego, znacznie trudniejszego do opanowania niż obecne kryzysy.

Tajwan: ekonomiczna asymilacja i ofensywa prawnej wojny

Marcowe obrady Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych i Rady Państwowej ChRL wyraźnie wskazały na ewolucję strategii Pekinu wobec Tajwanu, przesuwając akcenty z bezpośrednich gróźb militarnych ku bardziej subtelnej, lecz równie niebezpiecznej strategii integracji ekonomicznej oraz presji prawnej (*lawfare*). Fundamentem tych działań jest ustawa antysecesyjna z 2005 roku, która daje Chinom prawną możliwość interwencji w przypadku jednostronnie interpretowanego zagrożenia jednności terytorialnej, uznając Tajwan jako sprawę wewnętrzną.

W ostatnich latach Pekin wzmocnił swoją strategię prawną dodatkowymi regulacjami – ustawą o cyberbezpieczeństwie (2017) oraz ustawą o wywiadzie narodowym (2018). Te akty prawne zmuszają chińskie firmy do współpracy z siłami bezpieczeństwa, zwiększając presję gospodarczą i wywiadowczą wobec tajwańskich przedsiębiorstw działających na kontynencie. Efektem takiej strategii jest rosnąca zależność gospodarcza Tajwanu od Chin: już teraz 45% tajwańskich MŚP posiada powiązania kapitałowe z podmiotami z ChRL.

Elementem ekonomicznej asymilacji są nowe strefy gospodarcze w prowincjach Fujian i Guangdong oraz program „Marzenia Młodych”, oferujący darmowe kursy zawodowe i dotacje dla młodych Tajwańczyków, mający na celu wzrost ich lojalności wobec

„wspólnej ojczyzny”. Pomimo wysiłków integracyjnych, strategia ta spotyka się z silnym oporem społecznym – aż 78% mieszkańców Tajwanu nie zgadza się na unifikację, widząc w niej zagrożenie dla swojej suwerenności i tożsamości narodowej.

Lawfare Pekinu przekłada się także na międzynarodowe próby izolacji Tajwanu, m.in. poprzez błędną interpretację rezolucji ONZ oraz forsowanie narracji, że kwestia Tajwanu jest wyłącznie „wewnętrzną sprawą Chin”. ChRL próbuje ograniczać przestrzeń dyplomatyczną wyspy, wykorzystując prawo jako narzędzie geopolitycznej presji. Podobne działania Pekin podejmuje na Morzu Południowochińskim, gdzie prawnymi argumentami próbuje legitymizować swoje roszczenia terytorialne, mimo licznych orzeczeń arbitrażowych kwestionujących ich zasadność.

Paradoksalnie jednak ofensywa *lawfare* prowadzi do wzrostu oporu wobec Chin, zarówno na Tajwanie, jak i wśród państw regionu Morza Południowochińskiego. Zdaniem ekspertów IISS, prawnicza strategia Pekinu daje mu krótkotrwałą przewagę, jednak w dłuższej perspektywie prowokuje silniejszy regionalny opór, co może skutkować zwiększeniem izolacji Chin na arenie międzynarodowej.

Podsumowanie: krótkowzroczna stabilizacja zamiast głębokich reform

Strategia zaprezentowana podczas „podwójnej sesji” w 2025 roku balansuje między retorycznymi deklaracjami sukcesu a realnymi zagrożeniami systemowymi. Gospodarka nadal zależy od eksportu, narażonego na globalne zawirowania handlowe (np. amerykańskie 20% cła oraz spowolnienie w Europie). Polityka bezpieczeństwa, mimo

skutecznego tłumienia społecznych napięć przez cyfrowy autorytaryzm, nie rozwiązuje problemów strukturalnych, takich jak starzejące się społeczeństwo czy rosnący dług publiczny. Jednocześnie wobec Tajwanu subtelna strategia ekonomiczno-prawna może paradoksalnie wzmacniać tajwańską tożsamość narodową – według sondażu z marca 2025 aż 78% mieszkańców wyspy sprzeciwia się unifikacji.

Stawianie równoczesnych celów: kontrola społeczna, nacjonalistyczna mobilizacja i technologiczna modernizacja – prowadzi do sprzecznych skutków. W krótkiej perspektywie może przynosić pozory stabilności, jednak długoterminowo grozi stagnacją gospodarczą oraz izolacją międzynarodową. Strategia Xi Jinpinga wymaga stałego manewrowania pomiędzy ideologicznym dogmatyzmem a gospodarczą pragmatyką – coraz trudniejszy do utrzymania balans – w warunkach narastających wewnętrznych sprzeczności systemowych i globalnej konkurencji. Xi balansuje między dwoma skrajnościami historycznymi, usiłując łączyć rewolucyjny radykalizm ideologiczny Mao Zedonga z pragmatyzmem gospodarczym Deng Xiaopinga. Taka polityka generuje nieuniknione napięcia wewnętrzne, ponieważ autorytarna kontrola oraz niechęć wobec głębszych reform ograniczają możliwości prawdziwego rozwoju gospodarczego i innowacyjności.

Źródła: CNA, World Bank, Merics, IISS, IRIS, Asia Society, The Economist

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi i problemami polityki międzynarodowej.

Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata.

Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów.

Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzonym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych | ul. Ogrody 24, 03-994 Warszawa | +48 608 593 632

www.twitter.com/CIR_CSM

www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH